

EU:n oikeus

Euroopan unionilla (EU) on oma oikeusjärjestelmänsä ja lainsäädäntönsä. Tärkeimmistä säännöistä ja periaatteista on määrätty perussopimuksissa. EU voi hyväksyä säädöksiä, joita jäsenvaltioiden on noudatettava ja sovellettava.

EU:n lainsäädäntö on oikeudellisesti sitovaa, ja se on julkisesti saatavana kaikilla [EU:n virallisilla kielillä](#). [EUR-Lex](#)-verkkosivuston kautta voi tutustua EU:n oikeudellisiin asiakirjoihin kaikilla virallisilla kielillä sekä hakea tiettyä lakia tai lainsäädännön osaa.

EU:n oikeuslähteet

EU:n kaksi tärkeintä oikeuslähdettä ovat **primaarioikeus** ja **johdettu oikeus**.

Primaarioikeus muodostuu perussopimuksista, joilla määrätään Euroopan unionin oikeusperustasta. Johdettu oikeus muodostuu perussopimukseen pohjautuvista säädöksistä, kuten asetuksista, direktiiveistä, päätöksistä ja sopimuksista. Lisäksi voimassa ovat EU:n lainsäädännön yleiset periaatteet, Euroopan unionin tuomioistuimen [oikeuskäytäntö](#) sekä [kansainvälinen oikeus](#).

EU-oikeuden erityispiirteenä on, että sitä voidaan soveltaa suoraan EU:n jäsenvaltioiden tuomioistuimissa (välitön oikeusvaikutus) ja että EU:n jäsenvaltioiden lakeja voidaan pitää pätemättöminä, jos ne ovat ristiriidassa EU-lainsäädännön kanssa (jälkimmäisen ensisijaisuus).

EU:n primaarioikeus (perussopimukset)

Primaarioikeutta voidaan pitää Euroopan unionin ensisijaisena oikeuslähteenä. Se on Euroopan oikeusjärjestyksessä ylimmäisenä ja koostuu pääasiassa seuraavista [perussopimuksista](#):

- [sopimus Euroopan unionista](#), [sopimus Euroopan unionin toiminnasta](#) ja [Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimus](#)
- perussopimusten pöytäkirjat ja liitteet, jäsenvaltioiden Euroopan unioniin liittymistä koskevat sopimukset sekä muut perussopimukset.

Näissä perussopimuksissa säädetään vallanjaosta EU:n ja jäsenvaltioiden välillä sekä määritellään päätöksenteossa käytettävä menettely, EU:n toimielinten päätösvalta sekä toimielinten tehtävät kussakin toimintalohkossa.

EU:n primaarioikeutta on tarkistettu viimeksi [Lissabonin sopimuksella](#), joka astui voimaan joulukuussa 2009 (Lissabonin sopimuksen aiheuttamat muutokset sisältyvät edellä mainittuihin perussopimuksiin).

EU:n johdettu oikeus (lainsäädäntö, sopimukset jne.)

Johdettu oikeus käsittää niin sanotut yksipuoliset säädökset ja sopimukset.

Yksipuolisia säädöksiä ovat pääasiassa ne, jotka on lueteltu [Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen](#) 288 artiklassa: asetukset, direktiivit, päätökset, lausunnot ja suositukset. Lisäksi käytössä on aiempiin perussopimukseen perustuvia säädöksiä. Esimerkiksi rikosasioissa sovelletaan yhä ns. puitepäätöksiä, jotka hyväksyttiin ennen Lissabonin sopimuksen voimaantuloa, kun oikeuslaitoksen ja poliisin yhteistyöllä rikosasioissa oli erityisasema. (Lisätietoa asiasta on seuraavan linkin takana: [Tiivistelmät – rikosasiat marraskuuhun 2009 saakka](#)). Lainsäädäntömenettelyssä hyväksytyjä oikeudellisesti sitovia säädöksiä, esimerkiksi asetuksia, direktiivejä ja puitepäätöksiä, kutsutaan säädöksiksi tai lainsäädännöksi.

Sopimukseen kuuluvat yhteisön tai Euroopan unionin ja EU:n ulkopuolisen maan tai muun toimijan väliset kansainväliset sopimukset ja yleissopimukset, jäsenvaltioiden väliset sopimukset sekä EU:n eri toimielinten keskenään solmimat sopimukset.

Tiivistelmät lainsäädännöstä ja lisätietoa

[EUR-Lex](#)-sivusto sisältää kaikkien EU:n lainsäädäntöasiakirjojen lyhentämättömät versiot. Lisäksi verkkosivustolla [”Tiivistelmät EU:n lainsäädännöstä”](#) esitetään EU-lainsäädännön tärkeimmät kohdat tiiviissä ja helposti luettavassa muodossa. Verkkosivustolla on noin 2 000 tiivistelmää EU:n lainsäädännöstä ryhmiteltynä [EU:n toimialoja](#) vastaaviin aiheisiin. Aiheet vaihtelevat maataloudesta liikenteeseen, ja niiden alla esitellään EU:n lainsäädäntöä kattavasti ja ajantasaisessa muodossa. Sivustolla ei ole kuitenkaan saatavilla esimerkiksi tukipäätöksiä tai muita oikeudellisia ratkaisuja, jotka ovat kiinnostavia vain lyhyen ajan.

Lisäksi [EUR-Lex](#)-tietokannasta voi seurata lakiesitysten etenemistä EU:n toimielinten päätöksentekomenettelyssä, ja [Europe Direct](#) täydentää muita kanavia tarjoamalla käyttäjäystävällisiä tiivistelmiä EU-säädöksistä, jotka voivat toisinaan olla melko pitkiä ja teknisiä. Europe Direct vastaa myös kansalaisten EU:ta koskeviin kysymyksiin.

Tätä sivustoa ylläpitää Euroopan komissio. Sivuston tiedot eivät välttämättä edusta Euroopan komission virallista kantaa. Komissio ei ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. EU:n sivustoihin sovellettavat tekijänoikeussäännöt löytyvät oikeudellisesta huomautuksesta.

Päivitetty viimeksi: 07/10/2020